

“Els mitjans de comunicació canvien l'actitud de la gent”

Patrick Luganda (Kampala, 1958) visita Barcelona per inaugurar el Màster en Comunicació Científica 2007 de l'IDEC. Periodista radiofònic i escriptor ugandès, amb un premi de l'ONU sota el braç, aquest carismàtic africà cultiva la ment i la terra al mateix temps.

A través dels seus articles a *The New Vision* o dels seus programes de ràdio, Luganda ha transmès valuosa informació que ha ajudat a restablir l'agricultura en moments de crisi. Dirigeix *Farmers Voice*, i també la xarxa de periodistes climàtics de la banya d'Àfrica. Tot per proporcionar informació científica fiable i millorar la qualitat de vida de la població. Perquè “a l'Àfrica –com bé va dir Luganda al Fòrum 2004– ser periodista científic no tan sols és informar, significa la diferència entre la vida i la mort.”

—Com afecta el canvi climàtic al dia a dia de les persones?

—La nostra vida està molt més lligada al clima del que ens pensem. Molts problemes que tenim a l'Àfrica, per exemple, es generen perquè no sabem com utilitzar els recursos que el mateix clima ens facilita. Tant se val si ets un granger, un home de negocis, un professional sanitari... Crec que si entenem millor el clima obtindrem importants beneficis econòmics.

—Què pot fer la xarxa de periodistes climàtics?

—La bona comunicació científica s'ha convertit en una eina imprescindible per millorar la nostra qualitat de vida. La nostra obligació com a perio-

distes climàtics passa per abandonar els tòpics de política, finances o societat, i anar cap a propostes més realistes que integren política i clima, migracions i clima, clima i economia o clima i salut. Hem de despertar els africans perquè s'adonin que poden millorar el seu estat de salut, menjar adequadament i combatre les plagues. Podem canviar l'actitud de la gent a través dels mitjans.

—Quines evidències ha vist amb els seus ulls sobre el canvi climàtic?

—A l'Àfrica hi ha més sequera. A Uganda, per exemple, l'estació seca va de novembre a febrer. Però en els últims trenta anys hem presenciat irregularitats. A vegades no hi ha estació seca, a vegades aquesta és massa llarga, d'altres curta... i això passa cada cop amb més freqüència. Al principi ho atribuïem a la variabilitat climàtica, però ara és evident que es tracta del canvi climàtic. Enguany en els mesos que esperàvem l'estació seca hem tingut la humida. Tot assenyalat que ens trobem davant d'un canvi formal amb greus conseqüències per a tots. La pitjor és que hi ha més gent que pateix fam. Una altra de terrible és que la malària ja ha arribat als peus de les muntanyes de l'est de l'Àfrica, i gent que ni havia sentit la paraula, ara moren infectats pels mosquits. Ja

veus... El clima altera la dinàmica de les migracions, la transmissió de malalties, la fertilitat del sòl... és un gran catalitzador!

—Què en pensa, de les malalties tropicals que emergeixen en regions on ja havien desaparegut?

—Cada cop seran més difícils de controlar, sobretot perquè la dinàmica de transmissió serà més elevada i la resistència creixerà. Cada població té les defenses per combatre les malalties de la seva regió i no d'altres, i per això avui dia, amb la mobilitat que hi ha, som més vulnerables. Tanmateix, tampoc sabem com evolucionarà el balanç de transmissió de malalties importades.

—Com es poden alleujar les conseqüències del canvi climàtic?

—Si es pensa en termes locals s'actua a nivell global. No crec que vingui ningú de l'Àfrica per ajudar a combatre el canvi climàtic a Barcelona, entre altres coses perquè no entendria res del clima d'aquí. Cada lloc té el seu microclima. En un mateix continent com l'Àfrica hi ha sequera d'una banda i inundacions d'una altra.

—Quin mitjà i tema tenen més audiència a l'Àfrica?

—La ràdio és, sens dubte, el mitjà de major audiència, amb més d'un 65%. Els temes estrella són: la política i els esports, concretament el futbol. Estan al dia de tot. David Beckham, Ronaldinho, Eto'o... El futbol es viu intensament a l'Àfrica, segueixen la lliga europea, l'anglesa, i el Barça. La política és de caire més local, les finances una barreja... i el que no té encara prou força als mitjans és la ciència i la tecnologia, en part perquè flaqueja la formació especialitzada dels periodistes. Si un no està entrenat per a fer bona comunicació científica tard o d'hora es cometen errors i perds la confiança dels científics. La xarxa de periodistes climàtics de la banya d'Àfrica pretén formar els periodistes per tal d'evitar treballar al marge de la comunitat científica.

—Què es pot fer per consolidar la presència de la ciència als mitjans?

—Com a comunicadors tenim el deure de fer entendre o demostrar als polítics els avantatges de prioritzar la ciència i la tecnologia vers la defensa. L'exèrcit en si no perjudica si no fos

per la despesa que generen les armes. A Uganda el centre de recerca més important és el de l'exèrcit. Ara bé, les xarxes mosquiteres són més barates i necessàries que les armes. A més, Si millorés la qualitat de vida dels africans la gent seria més feliç i no causarien tants conflictes. Frustrats pels ingressos, pel seu nivell de salut, pel seu futur, per les morts, per la fam... la gent està desil·lusionada i desesperada.

—**La comunicació preventiva és la solució?**

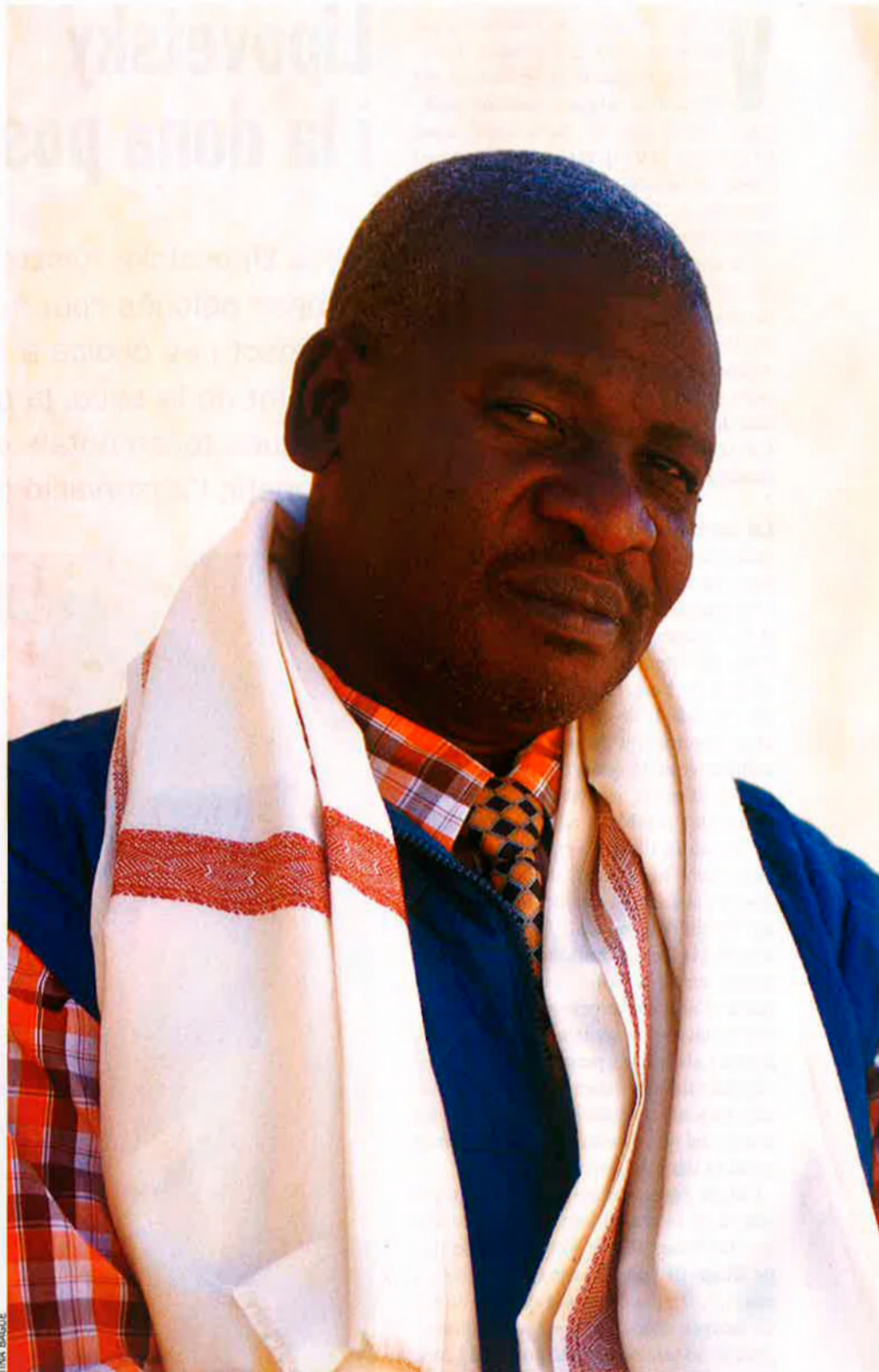
—Va més enllà de la comunicació reactiva o proactiva. Amb la reactiva et limites a explicar algun fet que ja ha passat. Amb la proactiva busques notícies que s'estan generant en el present. En canvi, amb la preventiva prepares la població per afrontar el futur. És un pas més endavant, més a prop de la ciència.

—**Com ha arribat al periodisme científic?**

—En acabar la guerra civil d'Uganda (1981-1985) vaig començar a ajudar els grangers a reconstruir les seves terres. Mentre feia de granger, col·laborava al *New Vision*, on més endavant vaig ser cap de redacció. I aleshores una terrible pandèmia va fer emmalaltir els cultius de mandioca, amenaçant la subsistència de milers d'africans. Des del diari *Farmers Voice*, una revista sobre agricultura, es va fer una important campanya per ajudar la gent a entendre i combatre adequadament la plaga. Tothom llegia cada dimecres el diari per saber què fer o escoltava el programa de ràdio sobre agricultura que jo feia cada diumenge a les 8 del matí. Després d'aquest intens episodi, l'any 1998-1999, va venir el reconeixement de les Nacions Unides al millor periodisme sobre afers d'agricultura i em van atorgar el guardó A. H. Boerma.

—**Què ha de canviar en l'esquema global per facilitar el desenvolupament de l'Àfrica?**

—Cal actuar com a aliats en lloc de fer-ho com a donants. Per als africans la seguretat alimentària és un dels problemes principals. 40 milions de persones passen gana, essencialment pel sistema agrícola que utilitzen. L'Àfrica necessita coneixement i educació, nous mètodes de conreu que

donin esperances als grangers, incrementar la producció local per al consum propi i reduir la importació de productes estrangers... Però, perquè tot això arribi cal canviar l'actitud de tothom, la dels mateixos africans i la

de tots aquells que ens volen ajudar. Si s'arreglés la situació de l'Àfrica, sens dubte la resta del món se'n beneficiaria.

Laia Fernández